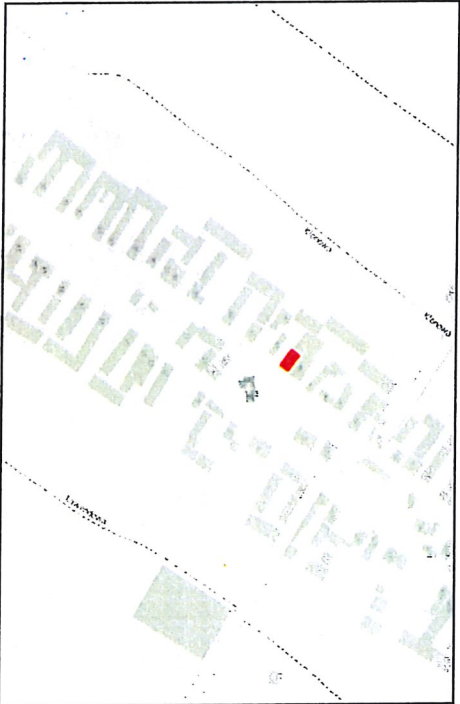

GEZ 35	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania ok. 1880 r.		
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			4. Adres Czeska Wieś nr 45, dz. nr 501
1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od pld. 3. Widok od pñ.-wsch. 4. Lokalizacja. 			5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójt Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzelsów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano kruchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnicze i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek wzniesiony ok. 1880 r. w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej, w układzie szczytowym względem drogi. Założony na planie prostokąta, podpiwniczony, dwukondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otynkowany, z pokryciem dachowym z dachówki ceramicznej karpówki układanej podwójnie w koronkę. Od strony pn.-zach. do budynku przylega nieco niższy obiekt gospodarczy. Elewacja pld.-zach. w przyziemiu czteroosiowa (pierwotnie pięcioosiowa), z otworem wejściowym w osi drugiej podkreślonym płytkim ryzalitem, powyżej pięcioosiowa. Elewacja pld.-wsch. trójosiowa, w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej dwuosiowa, wyżej jednoosiowa. Elewacja pn.-wsch. trójosiowa. Dekoracja architektoniczna w postaci gzymsów międzykondygnacyjnych, koronującego, ujmującego szczyt i podokiennego. W elewacji szczytowej pomiędzy kondygnacjami pas ograniczony gzymsami, w polu którego trzy płyciny flankowane lizenami stanowiącymi oparcie dla pilastrów ujmujących otwory okienne drugiej kondygnacji, na których opiera się proste belkowanie, ponad którym trójkątne naczółki. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Historyczna stolarka okienna dwudzielna, dwupoziomowa. Ponadto dwudzielne, jednopoziomowe, ze skrzydłami dzielonymi szczeblinami, a także PCV. Stolarka drzwiowa historyczna.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

W połaciach dachu brak widocznych ugięć i falowania. W pokryciu występują pojedyncze ubytki. Wody opadowe odprowadzane są z połaci za pomocą rynien i rur spustowych wpiętych do kanalizacji. Mury bez widocznych odchyleń i spękań, w partiach dolnych ze śladami zawilgocenia. Tynki z znacznymi ubytkami, odparzone i spękane. Wielkość i rozmieszczenie pojedynczych otworów okiennych wskazują na zmiany w otworowaniu. Stolarka okienna z ubytkami malatur i kitów, a także z widoczną degradacją drewna. Okna wtórne w formach ahistorycznych. Stolarka drzwiowa w stanie dostatecznym.

Postulaty:

- uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym,
- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocenia murów,
- uzupełnienie ubytków tynków,
- przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów z dopuszczeniem stosowania blend; wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego przy zachowaniu istniejącej dekoracji architektonicznej; wymiany okien PCV na stolarkę w formach powtarzających rozwiązania historyczne; renowacji historycznej stolarki okiennej i drzwiowej.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków